

Overweging: 23e zondag door het jaar

Thema: In vrijheid eigen keuzes maken

Lezingen: Wijsheid 9,13-18b en Lucas 14,25-33

Zondag 7 september 2025

Mart Hendriks

De Bijbel een interessant en boeiend boek of beter gezegd een gevarieerde bibliotheek.

Bijzonder is dat mensen er naar eigen goeddunken en als legitimering van eigen doelen uit kunnen citeren.

Twee citaten uit de lezingen: 'Gods plannen zijn ondoorgrondelijk, zelfs de wereldse dingen kunnen we nauwelijks bevatten.' en 'Als je Jezus' wil volgen, moet je bereid zijn je kruis te dragen.'

Deze citaten werden en worden wel eens gebruikt met de intentie iemand te troosten. Ze suggereren het gemakkelijker te maken om verdriet en verlies een plaats te geven. Leg je maar neer bij wat er gebeurt want de mens heeft nu eenmaal niet alles in de hand.

Het effect is dat de lijdende de vrijheid van de eigen ervaring en de ruimte om te rouwen wordt ontnomen. Kan dit de bedoeling zijn?

Bijbelse verhalen vertellen hoe mensen zich verhouden tot wat hen op de levensweg overkomt. Het is geen zelfhulpboek met een duidelijke, overzichtelijke handleiding. Nee, vaak zijn Bijbelverhalen confronterend en zelfs tegenstrijdig. Dat lijkt ook vandaag zo in de evangelielezing.

Jezus kent heel goed de richtlijn van Mozes die ons voorhoudt vader en moeder te respecteren. Toch zegt hij tegen de mensen die met hem meetrekken dat ze van Hem niets goeds te verwachten hebben als ze hun vader, moeder, broer, zus, partner en kinderen niet haten.

Even daarna lijkt Hij een calculerende levenshouding aan te prijzen als Hij vertelt dat, als de koning de oorlog wil winnen, hij deze goed moet plannen. Dit taalgebruik kennen we normalerwijze niet van Jezus. Eerder doet het denken aan woorden van tegenwoordige machthebbers als Poetin, Trump, Netanyahu of aan ideeën van nationalistische politici die eropuit zijn te polariseren en uit te sluiten: Eigen volk eerst, jij moet zijn als ik.

Dit is niet wat Jezus mensen, elke mens gunt. Hij kiest voor medemenselijkheid, voor liefde en vriendschap. Maar waarom roept Hij dit dan? Ik denk dat hij ons met deze schokkende taal ervan wil doordringen dat Hij alle mensen de vrijheid toewenst eigen keuzes te kunnen maken. Hij drukt ons op het hart de mening van de directe omgeving, familie en vrienden niet bepalend te laten zijn bij de keuze hoe in het leven te staan.

Laat je keuzes niet bepalen door sociale media, influencers en reclame, politieke partijen of religieuze stromingen. Maak eigen afwegingen, eigen keuzes.

Dit is ook wat Augustinus deed. Op het punt in zijn leven waarop hij maatschappelijk geslaagd en materieel binnen was, kwamen Hij en zijn vrienden tot het besef dat juist hun status en bezit hen ongelukkig maakten. Ze moesten kiezen tussen hebben of zijn.

De ontdekking dat de ander hem gelukkig maakte en niet al zijn bezittingen werd het keerpunt in het leven van Augustinus.

De liefde is het hoogste goed, de kracht die mensen verbindt met God en hen gelukkig maakt. Wie ben je zonder de ander, want de relatie met de ander maakt je tot wie je bent.

Of zoals Levinas eeuwen later zei: 'Ik word ik in het aangezicht van de ander.'

De eerste lezing leert ons dat de mens amper de dingen van deze wereld kan begrijpen en zelfs moeite heeft met wat voor de hand ligt. Maar ook is er de belofte dat de Geest van wijsheid ons het inzicht kan geven te leven naar wat God welgevallig is.

De uitdagende woorden van Jezus sluiten daarbij aan. Hij moedigt ons aan niet slaafs de waan van de dag te volgen maar onze vrijheid te gebruiken eigen keuzes te maken. Ook zegt Hij: 'Weet waar je aan begint!'. Mij volgen vraagt inlevingsvermogen in wat anderen meemaken en beleven, vraagt ruimte om met je hele wezen te zien en te voelen wat de ander nodig heeft als hij een beroep op je doet. Dat kan wat kosten maar geeft je ook het geluk in de ontmoeting met de ander in vrijheid steeds meer jezelf te ontdekken.

Dat het mag zijn dat wij voor elkaar vrijheid scheppen en, door onze keuzes, Gods plan met mens en wereld weer een beetje meer waar kan worden.